

TAUSTINFO

UUTE ELi RIIKIDE REAALSEKTORI INTRESSIDE ALANEMINE ELiga ÜHINEMISE KONTEKSTIS

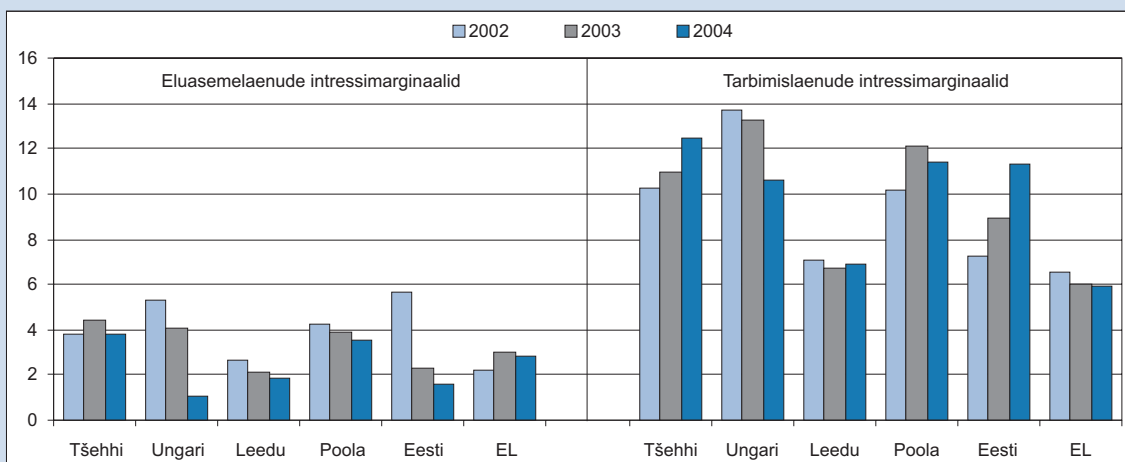
Eestis on viimastel aastatel reaalsektori laenuurul konkurents järjest tihenunud, mille tulemusena on intressimäärad rekordmadalad ning laenukasv kõrge. Kuna suure osa konkurentsi tihenemisest võib panna ELiga liitumise arvele, siis peaksid samalaadsed tendentsid valitsema ka teistes uutes ELi liikmesriikides. Järgnevalt analüüsitakse reaalsektori laenude intressimäärade liikumise dünaamikat uutes liikmesriikides, võrdlemaks kas intressikonkurentsi arengusuunad on olnud sarnased Eestile.

Sellise analüüsi puhul tuleb arvestada, et uute liikmesriikide erinevate rahasüsteemide tõttu on ka pankade jaeturu intressimäärad väga erineval tasemel ning pole otseselt võrreldavad. Seetõttu kasutatakse antud juhul intressikonkurentsi hindamiseks eraisikute ja ettevõtete laenude intressimarginaalide (jaeturu intress – rahaturu intress) muutumist. Analüüsiks on kasutatud olemasoleva pangalaenuportfelli kaalutud keskmist intressi.

Hinnakonkurents on kõige rohkem tugevnenud eluasemete laenuurul. Eraisikute eluasemelaenude intressimarginaalid (vt joonis a, vasakpoolne osa) hakkasid pea kõigis analüüsitud uutes ELi liikmesriikides alanema juba enne Euroopa Liidu laienemist. Sealjuures on mitmes uues liikmesriigis finantssektori

poolt eluasemelaenuportfelli teenitav intressimarginaal tänaseks langenud ELi keskmisest madalamale. Siinkohal tuleb aga arvesse võtta ka erinevusi laenuuru struktuuris ning arengudünaamikas. Kui ELis tervikuna on suur osa eluasemelaenudest väljastatud fikseeritud intressiga, siis uutes ELi liikmesriikides domineerivad ujuva intressiga laenud. Kuna rahaturuintressid on täna euroalal tsüklilises madalseisus, on ka ujuvintressiga laenude intress täna fikseeritud intressiga laenudest oluliselt madalam. Teisalt näitab see väga selgelt eluasemelaenuintresside marginaalide edasise languse ammendumist.

Tarbimislauende hinnakonkurents pole uutes liikmesriikides viimastel aastatel oluliselt kasvanud. Tarbimislauende puhul on huvitav, et intressimarginaalid pole viimastel aastatel ühtlustumise käigus mitte alanenud, vaid on nii mõnegi riigi puhul pigem tõusnud (vt joonis a, parempoolne osa). See näitab, et tarbimislauende intressitase ei ole intressitaseme üldise langusega kaasa läinud. Euroopa Liidu vastav keskmine intressimäär on kõikidest vaatluse all olevatest riikidest madalam, mis tähendab seda, et ka uute Kesk- ja Ida-Euroopas asuvate liikmesriikide vastavatel intressimarginaalidel on finantslõimumise ja konkurentsi süvenedes võimalik alaneda.

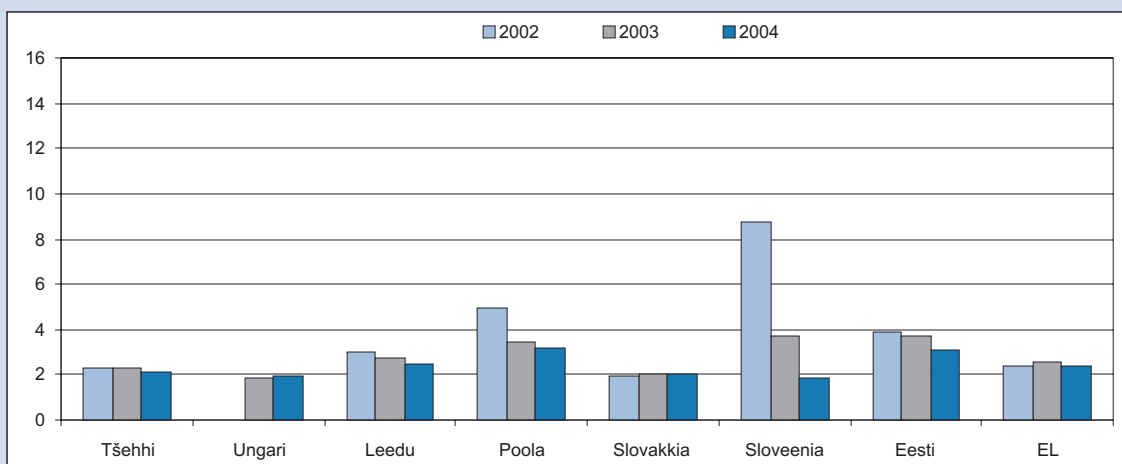

Joonis a. Majapidamiste laenude aasta keskmised intressimarginaalid (laenuintress-rahaturu-intress) protsendipunktides

Ettevõtete laenude intressimarginaalid on püsinud võrdlemisi muutumatutena (vt joonis b). Kui 2002. aasta alguses olid erinevused intressimäärade marginaalides kohati ka umbes kuuekordsed, siis 2004. aastaks olid erinevused kahanenud paarile protsendile. Samas on ettevõtete intressimarginaalid olnud ajalooliselt madalad ning viimastel aastatel pole märkimisväärsed muutusi toimunud. Euroopa Liidu uute liikmesriikide ettevõtetele antud laenude keskmine intressimarginaal on lähedane vanade liikmesriikide vastava näitajaga. Eestis antud laenude intressimarginaale iseloomustab see, et kui

eluasemelaenude puhul on Eesti intressimarginaalid ühed madalamad, siis ettevõtete laenude puhul on vastavad marginaalid viimastel aastatel olnud aga ühed kõrgemad.

Kokkuvõttes on uutes liikmesriikides olnud hinnakonkurents sarnaselt Eestile kõige tugevam majapidamiste eluasemelaenude puhul. Ettevõtete finantseerimise puhul pole intressikonkurents viimastel aastatel väga muutunud ning majapidamiste tarbimislauude puhul on intressitase mõnel juhul muutunud koguni suhteliselt kallimaks.

Joonis b. Ettevõtte laenude aasta keskmised intressimarginaalid protsendipunktides